

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
Ταχτικού καθηγητού τῆς Ὀρυκτολογίας καὶ
Γεωλογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
καὶ Πολυτεχνεῖῳ.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

'Εν αθήναις	έτησία	Δρ.	7.
'Εν ταῖς Ἐπαρχίαις	"	7 50	
'Εν τῷ Ἑξωτερικῷ φρ.	χρ.	8.	

Αἱ συνδρομαῖ, ἐπιστολαὶ καὶ διατριβαὶ
ἀποστέλλονται

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ
οῦ "ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ".

Οδὸς Μαυρομαχάλη ἀριθ. 55

ΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ",
οδὸς Φειδίου ἀριθ. 15

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφαλληνία καὶ θιάχη καὶ ιστορία τῆς Κορινθιακῆς σταφ δος ὑπὸ I. Πάρτες, καθηγητοῦ τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βρεσλαυίας. Μετάφρασις ὑπὸ Λ. Γ. Παπανδρέου, καθηγητοῦ τοῦ Β' Βαρβακείου Γυμνασίου (συνέχεια). — Johnston, τὸ θύδωρ ὅπερ πίνομεν, καὶ ἔλευθέρων μετάφρασιν Τηλεμ. Κομνηνοῦ, ύψηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ (συνέχεια). — Τὸ Φωταέριον. Γ'. — Αποκάθαρσις ὑπὸ Γ. ΧΚ. — Η τεχνητὴ βροχὴ ἐν Αμερικῇ. — Αδόξαντες ἐντὸς Μετεωρητῶν. — Ποικίλα. — Εκκύρευσις τοῦ λαχείου τοῦ "Προμηθέως".

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗ

ΚΑΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗΣ ΣΤΑΦΙΔΟΣ

ΥΠΟ

I. ΠΑΡΤΣ

καθηγητοῦ τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βρεσλαυίας.

Μετάφρασις

ὑπὸ Λ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Β' Βαρβακείου Γυμνασίου.

(Συνέχεια).

Η πετρα ώρισε κλίμακα τῆς ἀξίας τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς σταφίδος κατὰ τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς ἐπὶ τῆς ἡπείρου. Ἀνώτερον εἶνε τὸ προϊόν τοῦ Αίγιου (Βοστίσας), δεύτερον δὲ κατὰ τὴν ποιότητα τὸ τῶν Πατρῶν, τρίτον δὲ τὸ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου· διμοίσιν πρὸς αὐτὸν εἶνε καὶ τὸ δριστὸν προϊόν τοῦ Πύργου, ἐνῷ τὰ κατώτερα εἶδη τούτου μετὰ τῶν τῆς Τριφυλίας (δηλ. Κυπαρισίας, Φιλιατρῶν, Γαργαλιάνων) καὶ Κχλαμῶν, ἀποτελοῦσι τὴν τετάρτην τάξιν, τὴν κατωτάτην δὲ βαθμῖδα ἔχει τὸ προϊόν τῆς Ολυμπίας. Εἳναν ἀποπειραθῶμεν νὰ κατατάξωμεν τὴν νησιωτικὴν σταφίδα εἰς τὴν βαθμολο-

γίαν ταύτην, ή Ζάκυνθος, ἢτις διακρίνεται διὰ τοῦ ἐπιμελοῦς καθαρισμοῦ καὶ τῆς ἐκλογῆς κατὰ τὸ μέγεθος, ἔχει τὴν αὐτὴν τῶν Πατρῶν τάξιν. Τὸ προϊόν διως τῆς Κεφαλληνίας θὰ ἡδύνατο κατὰ τὸ πλεῖστον νὰ κατατάχθῃ εἰς τὴν τρίτην τάξιν καὶ μόνον μέρος τι μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης. Ή δισκολίας τῆς κατατάξεως της εἰς τὴν εἰρημένην κλίμακα πηγάδει ἐκ τῆς οὐσιώδους διαφορᾶς, ὅτι εἴναι μικροτέρα καὶ γλυκυτέρα τῆς τῶν ἄλλων μερῶν. Ίδιως δὲ τὸ προϊόν τῆς Ερίσου, διποὺ παρὰ τὰ Πατρικάτα ἡ σταφίς, βραδέως ωριμάζουσα φυνερῶς φθάνει τὸ κλίματικὸν καθ' ὑψὸς ὅριον τῆς αὐξήσεως αὐτῆς εἰς 570 μ. ἀνω τῆς θαλάσσης, εἶνε καθ' ὑπερβολὴν μικρά, ἐνῷ τὸ προϊόν τῶν ἀργιλωδῶν λόφων περὶ τὸ Ληξούριον δὲν ἀπολείπεται πολὺ κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ προϊόντος τῆς ἡπείρου. Ή σικαρότης αὕτη τοῦ Κεφαλληνιακοῦ προϊόντος αἰτιολογεῖ καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς ίδιαιτέρους τόπους. Ή Αγγλία, ἢτις εἴναι δι κύριος ἀγοραστὴς τῶν καλλιτέρων εἰδῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ Ζακύνθου, λαμβάνει ὀλίγον ἐκ Κεφαλληνίας, ή δὲ Γαλλία σχεδὸν οὐδόλως. Τούναντίον δὲ τὸ προϊόν τῆς νήσου εἶναι τὸ ἀρεστότερον εἰς τὰς Κάτω Χώρας καὶ τὴν Γερμανίαν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ εἰς τοὺς Βελγικοὺς καὶ Ολλανδικοὺς λιμένας ἀποστελλόμενα ἐμπιορεύματα κατὰ τὸ πλεῖστον φέρονται εἰς Γερμανίαν, ἡδύνατο αὕτη μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν τοῦ Κεφαλληνιακοῦ προϊόντος νὰ λάβῃ ἵσως τὴν πρώτην θέσιν (1).

Παρὰ τούτον τὸν περιορισμὸν τοῦ τόπου τῆς ἐξαγωγῆς φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ η Κεφαλληνία ὑπόκειται εἰς τὰς

1) Έκ τῶν 20,120,634 λιτρῶν, αἵτινες ἐξήλθησαν τῷ 1888, εἰς Γερμανικοὺς λιμένας ἑστάλησαν 798,522, εἰς Ολλανδικοὺς 10,809,109, εἰς Βελγικοὺς 6,241,694, ἐπομένως ἐν συνόλῳ εἰς τούτους τοὺς λιμένας 18,849,325 λιτρῶν. Ή μεγάλη Βρετανία ἔλαβε 1,692,253, αἱ Ἕνωσιν Πολιτεῖαι 519,658, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἡ Ρωσία.

σημαντικάς διακυμάνσεις τῆς τιμῆς, αἵτινες προκύπτουσιν εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς σταφίδος ἐκ τῶν ταχειῶν μέταβολῶν τῆς ζητήσεως καὶ προσφορᾶς. Τὸ τελευταῖον ἔξαρτάται ἐκ τῆς ἔκθεσεως τῆς συγκομιδῆς καὶ ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἀποξηράνσεως τοῦ ἐπὶ ἀλωνίων ἡπλωμένου καρποῦ, τὸ ὅποιον ἡ μετριωτάτη βροχὴ μεγάλως δύναται νὰ βλάψῃ καὶ αἱ διακυμάνσεις τοῦ ἑτησίου εἰσοδήματος δὲν μετριάζονται οὐσιώδες διὰ παρακαταθηκῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἡδύνατο τὶς νὰ μεταφέρῃ ἐξ εὐφόρου ἔτους εἰς ἄγονον, διότι ἡ σταφίς, ἐὰν ἀποταμιευθῇ μακράτερον χρόνον, ταχέως βλάπτεται ὡς πρὸς τὴν γεύσιν, τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀξίαν. Η ζητησίς ἔγενετο εὐμεταβολώτερα, ἀφ' ὅπου ἡ σταφίς εἰς τὴν οἰνοποίειν, ιδίως τῆς Γαλλίας, πρόκειται νὰ ἀναπληρωθῇ τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἔγχωρίου παραγωγῆς τυυ οἶνου. Οὕτως αἱ μεταβολαὶ τῆς τιμῆς τῆς σταφίδος εἰναι μεγαλεῖτεραι παντὸς ἀλλού καρποῦ. Ο Νάπιερ εἶδε κατὰ τὴν ὄκτακτην ἐν Κεφαλληνίᾳ κυβέρνησιν αὐτοῦ κυματινομένην τὴν τιμὴν τῆς συνήθους μονάδος τῶν 1000 ἀγγ. λιτρῶν μεταξὺ 13 καὶ 100 δολαρίων καὶ τῷ 1877—1887 τὰ 50 χιλιόγραμμα ἐτιμάντο μεταξὺ 9-35 σελινίων. Καὶ αὗται μὲν αἱ διακυμάνσεις τὰ μάλιστα ἀφορῶσι τὸν ἀμπελουργόν, ἀλλ' ὅμως πολὺ ἐπιδρῶσι καὶ ἐπὶ τὸ ἐμπόριον. Τῆς σταφίδος τὸ ἐμπόριον συνδέεται μετὰ πλείστων συγκινήσεων καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ταχὺ κέρδος καὶ ἡ μεγάλη ζημία πολλάκις πλησιέστεται κείντας. "Ισως ὁ ἔθισμὸς εἰς τὰς μεταβολὰς τούτου τοῦ ἐμπορίου συνετέλεσε πως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μετὰ συντόνου προσοχῆς ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος, τὸ ὅποιον ὠθεῖ τοὺς Κεφαλληνας ἐν ἐπιτυχεῖ ἀμιλλῃ ἔξω εἰς τὸν ἐμπορικὸν βίον γειτόνων ἔθνων.

Αἱ περιοχαὶ τῆς νήσου οὐδόλως ὅμοιαζουσι πρὸς ἀλλήλας ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τῆς σταφίδος. Έκ τῶν 20 ἑκατομ., τὰ ὅποια ἡ Κεφαλληνία παράγει, οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 11 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ., ἀνήκουσιν εἰς τὴν Παλαικήν, ἡς ἡ καρποφόρος χαμηλὴ χώρα καὶ οἱ ἀργιλώδεις λόφοι εἰναι τὰ μάλιστα ἐπιτήδειοι εἰς τὴν αὔξησιν τῆς σταφίδος. Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Leu-Anderlind, φέρουσιν ἐνταῦθα 10 στρέμματα κατὰ μέσον ὅρον 5000 χιλιόγραμμα, εἰς εὐνοϊκής δὲ περιστάσεις 10000 χιλιόγραμμα, ἐν φέρει Σάμηρ, ἡτις παράγει 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. λιτρ., ἐν Ἐλειώ, Ομαλοῖς καὶ Κραναίξ μόνον 2500—3000 χ. γρ., ἐν Ἀνω Ερίσφῃ ἔτι ὀλιγάτερον συγκομιζεται (*).

Τὸν τρόπον τῆς καλλιεργίας τῆς σταφίδος καὶ τῆς κατανομῆς τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀπαίτουμένων ἐργασιῶν εἰς τὴν διέρκειαν τοῦ ἔτους ο Νάπιερ, Δάσκυ, Leo-Anderlind τόσον διειδικῶς καὶ ἐπισταμένως ἔχουσιν ἔκθεση, ὥστε ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ παραλίπωμεν τὴν περίληψιν τῶν λεπτομερεστάτων παρατηρήσεων αὐτῶν. Τοσοῦτον ἥδη ἐκ

τῆς εἰρημένης ἔκθεσεως καταφίνεται, ὅτι ἡ σταφίς τῷ ὄντι — ὅπως ἔγχωρίος παροιμία τοῦ τρυγητοῦ ὄνομαζει αὐτὴν, — κατέστη ὁ κύριος ὅλου τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τῆς νήσου (*). Ακούσιας ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην γεννήται τὸ ζήτημα, ἢν δὲν εἴναι τόλμη νὰ στηρίζηται ὅλη ἡ εἰδαιμονία μικροῦ τόπου τόσον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀξιαν καρποῦ, ὅστις κατατάσσεται οὐχὶ εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τῆς τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς τέρψεις τοῦ ἀπαίτητικωτέρου βίου.

Καὶ πρὸς τούτοις ἀπορία γεννήται, τι θὰ γίνωσιν οἱ κάτοικοι τῆς Κεφαλληνίας, ἢν ποτε ἀλλοι τόποι ἐν τῇ ἀμέλλῃ τῆς παραγωγῆς σταφίδος ἀναφράνσ.ν, ἢν ἡ Ἑλλὰς ἀπολέσῃ τὸ μονοπώλιον, τὸ ὅποιον ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς καλλιεργίας. Πᾶσαι αὗται αἱ ἀπορίαι δὲν ἔχουσι μεγάλην βαρύτηταν. Η σταφίς δὲν εἴναι πλέον μόνον ἀντικείμενον τρυφῆς τῶν εὐπορούντων, ἀλλ' ἀεὶ περισσότερον εἰσέρχεται εἰς τὴν ταξινομίαν πολυτίμου καὶ ὑγιεινῆς προσθήκης εἰς τὴν τροφὴν τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ. Οὐ μόνον ἐψημένη μετὰ τοῦ ἀρτου, ἀλλὰ καὶ καθ' ἔαυτὴν ὡς διεγερτικὸν καὶ θεραπαντικὸν ἐνδυναμωτικὸν ἡδεώς τρώγεται, ιδίως ἐν τῷ κάτω Ρήνῳ, ὑπὸ τῶν ἐργατῶν. "Οσφε εὐθηνοτέραι εἰσάγεται διὰ τῆς τελειοτέρας ἐπιμιέντης εἰς μεμακρυσμένας χώρας, ὅπου εἴναι μεγάλαι αἱ τιμαὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. τοσούτῳ σταθερωτέρα καθίσταται ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῷ βίφ τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου, ὥστε νὰ κατανικήσῃ καὶ παροδικὰς κρίσεις. Καὶ ω; πρὸς τὸν φόρον ὅτι ἀλλοι τόποι ἡδύναντο νὰ ἀναλάβωσι τὴν προμήθειαν τοῦ κόσμου διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ τούτου καρποῦ, δύνανται οἱ Ἑλληνες σχεδὸν ἡσυχοὶ νὰ μένωσιν. Τὸ κλῆμα τῆς σταφίδος φαίνεται ὅτι εἴναι εἶδος τῆς ἀμπέλου ἐξαρτώμενον ἐκ στενωτάτων κλιματικῶν ὅρων καὶ τὸ ὅποιον ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ οὐχὶ εὐκόλως μεταφυτεύεται εἰς ἀλλας ζώνας. Αἱ ἀπόπειραι τῆς καλλιεργίας αὐτοῦ ἐν Κεφαλύρῳ καὶ Σικελίᾳ ἐνακάγησαν διότι τὸ κλῆμα ἐν βραχεῖ μετέβηλεν οὐσιώδες τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ ἥρχισε νὰ παράγῃ οὐχὶ τὴν ποθητὴς γλυκυτάτας μικρὸς φράγας, ἀλλὰ μεγαλειτέρας, χυμωδεστέρας σταφυλᾶς πολὺ διαφρούσκες τῆς σταφίδος. Καὶ εἰς ἀπομακρυσμένους τόπους, ών τὸ κλῆμα ἐφάνετο ὅτι εἶχε μεγίστην δυοιστήτη πρὸς τὸ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος, ἐν Καπλανδίᾳ, Κελιφορνίᾳ καὶ Αὐστρολίᾳ, ἐγένοντο ἀπόπειραι καλλιεργίας, ἀλλ' οὐδέμιον μέχρι τοῦδε μετὰ διαρκοῦς ἐπιτυχίας. Καὶ ἐὰν δὲ παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἀποπείρξις ὁ μετοικισμὸς καὶ ἐγκλιματισμὸς τῆς σταφίδος ἐν ἀλλοι τόπῳ ἡδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ, εἴναι πολὺ ἀμφισβολικόν, ἐάν ἡ μέλλουσα πατρίς τοῦ φυτοῦ θὰ ἡδύνατο νὰ διαθέσῃ εὐθηνάς ἐργατικὰς δυνάμεις, ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ὄποιων τὸ φυτὸν προσεδεύει ἐν Ἑλλάδι. Βεβαίως ἡ Ἑλλὰς πρὸς τοιούτον ἐξεγειρόμενον ἀνταγωνισμὸν εἰς τοῦτο τὸ

(*) (i) μέσοι οὗτοι ἀριθμοὶ θὰ εἴναι ὡς τοιοῦτοι μεγάλοι πως καὶ τὰ ἔπιπλα ἔξι καὶ ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν σταφιδαπέλων κατεχόμενον μετρῶν εἴναι περίπου 28 τετρ. χιλιόμ., ἀλλὰ τοῦτο εἴναι πολὺ ὀλίγον.

(*) "Εθ.μον κατὰ τὴν ουγκουμόδην εἴναι ἐν Κεφαλληνίᾳ νὰ βίπτωσιν τὰς πρώτας σταφίδες, ὑπὸ τὴν κλίνην λέγοντες:

"Ἐγγάγεις Φύλλος καὶ καρέος νάρκην σε νοσοκομείον.

είδος θὰ είχεν ἔν τε τῇ γῇ καὶ τοῖς ἀνθρώποις πολλοὺς εὔνοικοὺς ὄρους πρὸς εὐτυχῆ ἔκβοσιν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος φαίνεται ὅτι ἡ Ἑλλὰς περὶ τὰς διακυμάνσεις τῆς τιμῆς θὰ φθάσῃ μελλον τὰ ὄρια τῆς ἐπικερδοῦς καλλιεργίας η τὰ ὄρια τῆς δυνατῆς πωλήσεως.

Ἡ Κεφαλληνία δὲν φαίνεται πλέον πολὺ ἀπέγουσα τούτου τοῦ τέρματος. Μέχρι τοῦδε ἐκαλλιεργησε τῇ ὅντι τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐδάφους τὸ προσιτὸν εἰς τὴν καλλιεργίαν τῆς σταφίδος. Σημαντικὰ μέρη τῆς νήσου ἔφασαν εἰς τὸν μέγιστον βαθμὸν τῆς καρπώσεως τοῦ ἐδάφους, τοῦ δποίου ἐν γένει εἶναι ἐπιδεκτικά. Τὴν ἀνάπτυξιν ταῦτην τῆς γεωργίας τῆς Κεφαλληνίας μόνον ἔν σπουδαῖον γεγονός, η διαιρομὴ τῶν κτημάτων, ἐκώλυσε καὶ ἐπειράδυνεν. Τὰ μεγάλα κτήματα κατέχουσι σημαντικὰς ἐκτάσεις καὶ ως πρὸς τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπιμέλειαν τῆς καλλιεργίας αὐτῶν ἀπολείπονται πολλάκις κατὰ πολὺ τῶν μικρῶν ἀπελεούργων. Τοῦτο ισχύει ἵδιας περὶ τῶν κτημάτων τῶν δέκα καὶ τριῶν μοναστηρίων τῶν ἔτι καὶ νῦν ὑπαρχόντων. Πόσον μεγάλα εἶναι τὰ κτήματα ταῦτα τῶν μοναστηρίων, οὐδεὶς ἐπὶ τοῦ παρόντος γινώσκει νὰ ὀρίσῃ ἀκριβῶς δι' ἀριθμῶν(*). Ἐπὶ Νάπιερ κατεῖχον τὰ τότε 26 μοναστηρία τὸ ἔκτον μέρος τῆς καλλιεργημένης γῆς, τὸ ὅγδοον δὲ ὅλης τῆς νήσου. Τὰ μοναστηριακὰ ταῦτα κτήματα εἶχον πολὺ ἀτακτα καὶ ἐλλιπὴ οἰκονομικά. Τὸ πρῶτον δὲ ἡ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐπαγρύπνησις τῶν οἰκονομικῶν ἔθηκε πέρχεις εἰς τὴν σπατάλην παλαιῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ εἰς τὸν σφετερισμὸν τῶν εἰσοδημάτων. Ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν τὰ μοναστηριακὰ κτήματα κακῶς καλλιεργοῦνται.

Ἐπαινετὴν ἔξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν οἱ φιλόπονοι μοναχοὶ τῶν Κηπουρίων, οἵτινες τῷ ὅντι ὁμοιαζοντες πρὸς μεσαιωνικοὺς μοναχοὺς ἐκπληροῦσι ἐκπολιτιστικὴν ἀποστολὴν καὶ δι' ἐπιπόνου ἐργασίας ἔχουσι μεταβάλλη εἰς χαρίεντας κήπους τὴν πρότερον ἔρημον καὶ ὑπὸ ἐλεεινῶν θάμνων κεκαλυμένην ὥρειν τὴν καταφέρειν. Εἰς τὸν ἄγιον Γεράσιμον, παρὰ τὸν τάφον τοῦ ὁποίου συνεκεντρώθησαν 50 μοναχαὶ καὶ δωδεκάς μοναχῶν, διενεμήθησαν αἱ ἐργασίαι αὐτῶς, ὥστε αἱ μὲν γυναῖκες ἀναλαμβάνουσι τὰ γεωργικὰ καὶ οἰκοικὰ ἔργα, οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὔχονται ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας

τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Ὡς δὲ ἐνταῦθα οὕτω καὶ εἰς τὰ πλείστα τῶν ἄλλων μοναστηρίων οὐδεμίαν ἔχομεν νὰ ἐπικινέσωμεν ἔξαιρέτως δραστηρίου ἐνέργειαν ὑπὲρ τῆς καλλιεργίας τῶν ἐκτεταμένων κτημάτων. Εἰς ταῦτα ως καὶ εἰς τὰ μεγάλα κτήματα τῶν λατικῶν πανταχοῦ ὑπέρχει τὸ σεμπρικό.

Ἡ Κεφαλληνία ἔχει βεβαίως τάξιν ἐντελῶς ἀνεξαρτήτων χωρικῶν, οἵτινες τὰ ἀνεξάρτητα κτήματα τῶν κύτοι καλλιεργοῦσιν. Ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἀκαρπὸν ὥρειν τὴν χώραν ἐπικρατεῖ πνυτάπχοι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς καλλιεργίας. Εἰς τὰ καρποφορώτερα μέρη τῆς νήσου τούναντίον ἐπικρατεῖ ἡ μεριδιούχος καλλιεργία (τὸ σαμπρικό), ἡτις ἐπίσης ἔξασκεται ὑπὸ ἀνεξαρτήτων μικρῶν κτηματικῶν πρὸς τὴν καλλιεργία τοῦ ἴδιου αὐτῶν ἐδάφους.

Ἡ τῆς συμφωνίας διάρκεια μετοξύ τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος καὶ τοῦ χωρικοῦ σπανίως ὥριζεται ἀκριβῶς πρότερον. Πρὸ πάντων συμβαίνει τοῦτο κατὰ τὰς ἀρχὰς μεριδιούχου καλλιεργείας, ἡτις ἐνίστε προπαρασκευαζέται οὕτως, ὥστε εἰς τὸν χωρικὸν ἀφίνονται κτήματα πρὸς δοκιμὴν ἐπὶ ἐν ἡ δύο ἔτη. Ἀφοῦ οὗτος δοκιμασθῇ, ἡ συμφωνία ἔπειτα διαρκεῖ. Αὕτη διαλύεται γενικῶς μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ χωρικοῦ ἄλλως δύναται εὐκολώτερον ὁ χωρικὸς νὰ ἔχειν αγκαζή τὴν διάλυσιν τῆς συμφωνίας ἢ ὁ ἰδιοκτήτης, ὅστις μόνον διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἀποδεικνύων τὴν βλάβην τῶν δεδικιστολογημένων αὐτοῦ συμφερόντων δύναται νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ δοθέντος κτήματος τὸν χωρικόν, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν γενομένην βλάβην. Ἡ ὑπεράσπισις αὐτὴ τοῦ χωρικοῦ κατὰ τῆς αὐθικρεσίας τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος προσβάνει τόσον, ὥστε κατὰ τὴν τοῦ λαοῦ ἀφελῆ καὶ πολὺ ἀπέχουσαν λεπτοτέρων διακρίσεων συνείδησιν τοῦ δικαίου ὁ χωρικὸς θεωρεῖται αὐτὸ τοῦτο ως συγκάτοχος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀναληφθέντος πρὸς καλλιεργίαν τοῦ κτήματος ἀν καὶ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλοτριώσεως τοῦ μέρους ἐκ τοῦ κτήματος. Πράγματι ὁ χωρικὸς ἔχει μόνον τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας τοῦ αὐτῷ παραχωρηθέντος κτήματος καὶ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔχει ἡδη καταστῆ ἀληρονομικῶν κατὰ συνήθειαν, ἀλλὰς νὰ τὸ πωλήσῃ ἢ ἀνταλλάξῃ δύναται μόνον τὴ συγκαταθέσει τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος.

Τὰ δὲ καθήκοντα ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὥριζονται ως ἔξης. Περὶ ὅλης μὲν τῆς καλλιεργίας τοῦ κτήματος πρέπει νὰ φροντίζῃ αὐτὸς ὁ χωρικὸς ἐργαζόμενος ἢ δι' ἴδιων ἡμερομισθίων ἐργατῶν, καὶ μόνον διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἀμπέλων ἀπὸ τῆς ἀναγκαῖας τῶν σταφυλῶν φέρεις ὁ κτηματοῦχος νὰ προσφέρῃ τὸ ἀναγκαῖον θεῖον ἢ τὸ ὅλον ἢ τὸ ἡμισυ(*), καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἡμισυ τῆς δαπάνης διὰ τὴν ἀνά πάν 4 — 5 ἔτος ἀναγκαῖαν κόπρον. Ο κύρ.ος τοῦ κτήματος ἐπιβαρύνεται περισσότερον μόνον, ὅταν τὸ ἐδάφος κατὰ πρῶτον καλλιεργῆται. "Οταν ἡ γῇ εἶναι καλή, προσφέρει ὁ κύριος τοῦ κτήματος τὰ φυτευτέα κλήματα καὶ ἀφίνει ἐντελῶς εἰς τὸν χωρικὸν τὴν ἐργασίαν τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ἐμρυτεύσεως. Ἐὰν όμως, δ-

(*) Εἰς τὴν ἀξιαγάπητον προθυμίαν τοῦ σεβομενιώτατου ἀρχιεπισκόπου κ. Γερμανοῦ (νῦν μητροπολίτου Ἀθηνῶν) ὥρείλω τὸν κατάλογον μοναστηρίων, ὅστις ἔκτειν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν αὐτοῖς διαιτημένων παρέχει εἰς δραχμὰς καὶ τὸν μέσον ὄρον τῶν ἔτησίων εἰσοδημάτων. 3 μοναστηρία καλογραΐων: "Αγ. Γεράσιμος 55 : 22.000. "Αγ. Ανδρέας 22 : 5000. "Εσταυρωμένος 12 : 4000. 10 μοναστηρία μοναχῶν. Φισκάρδον 3 : 2500. Παλαιόχερσος 3 : 2000. Θέματα 7 : 8000. Αγριδία 3 : 1900. Ατρος 8 : 6000. Πηγή 7 : 5000. Σισια 12 : 20000. Διάς 3 : 600. Βαρδιάνοι 3 : 2000. Κηπούρια (μετά τοῦ Ταφεοῦ) 60 : 2500. "Αθροισμα 198 : 104.000. Εἰς ταῦτα προστίθενται καὶ μικρότερά τινα ἀσκητήρια. Περὶ τῆς ἀκτάσεως τῶν κτημάτων καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος δὲν εἴχεν ἀποδείξεις, καὶ ἐν ἑκάστῳ μοναστηρίῳ, ύφεστος ἐφιλοξενήθην, ἐσχημάτησα γενικῶς τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι καὶ οἱ ἡγούμενοι δὲν ἐγνώριζον ἀκριβῶς τὴν ἔκτασιν τῶν κτημάτων τῶν μοναστηρίων των.

(*) Τῷ 1888 ἐκ Σικελίας εἰσήχθη θεῖον ἑξιάς 103.300 δρ.

πως έν τῇ ὄρεινῇ ταύτῃ νήσῳ συνήθως συμβαίνει, παρέχῃ μεγαλειτέρας δυσκολίας ή νέα καλλιεργητέα γῇ ἔνεκα τοῦ πετρώδους ἐδάφους η τῆς μεγάλης κατωφερίας της, ἔρχεται τότε ὁ κύριος τοῦ κτήματος πρὸς βοήθειαν εἰς τὸν χωρικὸν κατὰ προηγούμενον συμβιβασμὸν παρέχων μέρος τῶν ἡμερομισθίων, τοῦθ' ὅπερ εἶναι δικαιούτατον μάλιστα περὶ φυτοῦ, ὅπερ μόλις μετὰ 5 — 6 ἔτη ἔρχεται διδῶν εἰσόδημα.

(Ἐπεται συνέχεια).

JOHNSTON ΤΟ ΥΔΩΡ ΟΠΕΡ ΠΙΝΟΜΕΝ

Κατ' ἑταῖραν μετάφρασν

ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ ΚΟΜΗΝΟΥ

Τριηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

(Συνέχεια).

Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ὄφειλει τὴν γεῦσίν του εἰς τὰ ἐν αὐτῷ διαλελυμένα ἀλατα. ὁ Εἰρηνικὸς π. χ. ὠκεανὸς περιέχει κατὰ μέσον ὥρου 3—3,8 0|0. Μεγάλη εἶναι η περιεκτικότης παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Μαρόκου καὶ τῆς Σκαχάρας, ως καὶ ὅπου δὲν ἔκβαλουσι μεγάλοι ποταμοί καὶ ὅπου συμβαίνει ισχυρὰ ἐξάτμισις: διὸ τὸν λόγον τοῦτον η μὲν Μεσόγειος θαλάσσα ἔχει 3,8 0|0. η δὲ ἐρυθρὰ 4,5 0|0, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας η Βαλτικὴ θαλάσσα, ἡτις δέχεται πολλοὺς ποταμοὺς καὶ ἔνθι μικρὰ μόνον ἐξάτμισις γίνεται περιέχει ἐν τῷ ἀνατολικῷ μὲν μέρει αὐτῆς 0,66, ἐν τῷ δυτικῷ 1,8 καὶ εἰς τὰ βαθύτερα μέρη αὐτῆς ἔνθα ὑπόρχουσιν ὕδατα εἰσρέοντα ἐκ τῆς Βορείου θαλάσσης περιέχει 2-3 0|0 ἀλατῶν· ἐπίσης η Μαύρη θαλάσσα καὶ η Ἀζορικὴ ἔχουσι μικρὰν ποσότητα ἀλατῶν, τούναντιον δὲ η Κασπία καὶ η Νεκρά. Ἀπαντα τὰ στερεὰ σώματα, ἀτιναὶ οἱ ποταμοὶ φέρουσιν εἰς τὰς θαλάσσας ἔκείνας ἀπομένουσιν ἐν αὐταῖς, ἐνῷ τὸ ὕδωρ διηνεκῶς ἐστατιζόμενον ἀπέρχεται ως ἀτμὸς ἐν τῷ ἀέρι. Οἱ ἀτμὸς οὗτος καταπίπτει πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς ως εἰδομεν ἐν τῷ προηγούμενῳ κεφαλαιῷ ως βροχή, διαλύει πάλιν ὄρυκτὰς οὔσιας καὶ φέρει αὐτὰς μέχρι τῶν λιμνῶν καὶ τῶν θαλασσῶν. Διὸ τοῦ τρόπου τοῦτον ἀπετέθησαν ἐν τῷ ὠκεανῷ ἀλατώδεις οὔσιαι, αἰτινες καθιστῶσι τὸ θαλάσσιον ὕδωρ ἀλμυρὸν καὶ πικρόν· ἐπίσης διὸ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ἀπετέθη εἰς τὴν Κασπίαν καὶ Νεκρὰν θαλάσσαν τὸ ἀλας, καὶ ἐγένετο τὸ ὕδωρ τῶν ἀδεξόδων τούτων θαλασσῶν πολὺ ἀλμυρότερον τοῦ τῶν ὠκεανῶν, συντελούσης καὶ τῆς ταχείας ἐξάτμισεως καὶ τῆς μικρῆς ποσότητος τῆς βροχῆς, ἵσως δὲ καὶ τῆς γειτνιάσεως ἀλατούχων στρωμάτων.

Τὰ στερεὰ συστατικὰ τοῦ θαλασσίου ὕδατος ἀποτελοῦνται πρὸ πάντων ἐκ μαγειρικοῦ ἀλατος, τοῦ ὑπὸ τῶν χημικῶν χλωριούχου νατρίου καλουμένου περιέχουσιν ὅμως εἰς μεγάλας ποσότητας καὶ ἔτερα ἀλατα δηλ. χλωριούχον ἀσθέστιον καὶ χλωριούχον μαγνησίον (*) καὶ λοιπό. Ο

(*) Τὸ χλώριον εἶναι πρατινόχρουν ἀέριον, ὅπερ μετὰ μετάλλων ἐνούμενον ἀποτελεῖ ἀλατώδη σώματα. Ομοία ἀλατα σχηματίζεις μετὰ τῶν μετάλλων τὸ βρώμιον, ὅπερ εἶναι βαθέως ἐρυθρὸν ύγρον.

Riegel, ὅστις τελευταῖον ἔξητασε τὸ θαλάσσιον ὕδωρ εὑρεν, ὅτι ἐν τῇ ἀκτῇ τῆς Χάβρης ἐπὶ 1000 μερῶν θαλασσίου ὕδατος περιέχονται 31 1|2 μέρη στερεῶν οὔσιῶν δηλ.χδή,

Χλωριούχου νατρίου (μαγειρικοῦ ἀλατος)	24,632
» καλίου	0,307
» ἀσθέστιου	0,439
» μαγνησίου	2,564
Βρωμιούχου »	0,147
Θειίκου ἀσθέστιου (γύψου)	1,097
» μαγνησίου (ἀλατος τῆς ἀγγλίας)	2,146
Ανθρακικοῦ ἀσθέστιου	1,176
Ανθρακικοῦ μαγνησίου	0,078

Τὸ ὅλον 31.586

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφίνεται ὅτι μετάτο χλωριούχον νάτριον ὑπερτεροῦσι πρὸ πάντων τὰ ἀλατα τῆς μαγνησίας. Τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ὕδατα τῆς Νεκρᾶς θαλασσῆς καὶ λοιπῶν ἀλατούχων θαλασσῶν καὶ εἰς τοῦτο ὄφειλεται προπάντων ἡ πικρὰ τοῦ ὕδατος τῶν γεῦσις.

Ἐκτὸς τῶν ἀνώτερων οὔσιῶν, ἔχει πρὸς τούτοις τὸ θαλασσίον ὕδωρ καὶ ἵχνη φωσφορικοῦ ἀσθέστιου, πυριτικοῦ ὄξεος, σιδήρου καὶ μιγγανίου, ιωδίου καὶ φθορίου, μάλιστα δὲ καὶ μολύβδου, χαλκοῦ, ἀργύρου καὶ ἀρσενικοῦ. Ως δὲ εὐνόητον πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ θαλασσίῳ ὕδατι ἵχνη ἀπωσῶν τῶν διαλυτῶν οὔσιῶν, ἐφ' ὃσον αὐταὶ δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν ἐν τῇ αὐτῇ διαλύσει, διατί η θαλάσσα εἶναι γενικὸν δοχεῖον, ἐν τῷ ὅποιῳ εἰσρέουσι διὰ τῆς βροχῆς καὶ τῶν ποταμῶν ἀπαντα τὰ ἐν ὕδατι διαλυτὰ σώματα.

Πηγαῖον καὶ ποτάμιον ὕδωρ.

Καὶ αὐτὸς εἰσέτι τὸ πηγαῖον καὶ ποτάμιον ὕδωρ, ὅπερ μεταχειρίζομεθ διὰ τὰς οἰκιακὰς ἡμῶν ἀνάγκας, ἐνέχει πολλάκις τὰς μαλλιὰν ποικίλας οὐσίες.

Τὸ περίφημον ἀρτεσιανὸν φρέαρ τῆς Γρενέλλης πλησίον τῶν Παρισίων, ὅπερ ἔχει σχετικῶς πολὺ καθαρὸν ὕδωρ, περιέχει ἐντὸς 100,000 μερῶν

Ανθρακικοῦ ἀσθέστιου	6,80
» μαγνησίου	1,42
Διττανθρακικοῦ καλίου	2,96
Θειίκου καλίου	1,20
Χλωριούχου καλίου	1,09
Πυριτικοῦ ὄξεος	0,57
Κιτρίνης τινὸς οὐσίας μὴ ἀκρι-	
βώς ωρισθείσης	0,02
Οργανικῶν οὐσιῶν	0,24

Τὸ ὅλον 14,30

δηλ. τὸ ὕδωρ τοῦτο περιέχει τὸ 1)7000 περίπου τοῦ βάρους αὐτοῦ ζένων οὐσιῶν ἐν διαλύσει· κατὰ περίεργον δὲ διλως σύμπτωσιν οὐδὲ ἵχνος γύψου εὑρέθη ἐν αὐτῷ.

Τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ Ρήνου πλησίον τοῦ Σρασσούργου περιέχει ἐντὸς 100,000 μερῶν